

Starożytne zabytki zapomnianego zakątka w Radomskim

Zasapana kolejka grójcka pozostaje za nami; mijamy roztrzęsiony autobus, jadący z Radomia i wkrótce zatrzymujemy się w Przysusze. Zwiedzamy piękny kościół katolicki fundacji hrabiów Debińskich i oglądamy bóżnicę. Nasze auto wywołuje sensację wśród miejscowej... większości.

Szosa, budowana jeszcze przez Austriaków, przyjeżdżamy do Skrzyżna. Jesteśmy trochę rozczarowani. Miasto, które za czasów Zygmunta Augusta zwane było „wielkim“, darzone specjalnymi przywilejami, i jak głoszają stare akta posiadało tysiące domów, jest dziś nędznym miasteczkiem. Biedni mieszkańcy brudnych, małych chat, budowlanych bez planu, mieniają się jednak mieszczanami i posiadają starą, piękną tradycję. Ukryła się ona w murach kościoła, spoglądającego na leżącą poniżej okolicę. U jego stóp wije się szosa, w dolinie leśna rzeczka Radomka, w dali ciemnieją pokryte lasami wzgórza i błękitnieją lekkie wznesienia. Świątynię otacza malowniczo, stary cmentarz, rozweselony świergotaniem wszędobylskich wróbli.

Kościół nie posiada wieży, jest jednak obszerny i wysoki, zbudowany został w stylu barokowym w roku 1636. Każdy kamień mógłby powiedzieć o tem, ile przed wiekami poświęcono wysiłku aby sprowadzić kołmi materiał budowlany, przez bezdroża i ile trudu wymagała dwunastoletnia budowa.

Na frontonie kościoła widnieją rzeźby przedstawiające Jezusa Chrystusa, świętą Jadwigę i świętego Szczepana, oraz herb Łabędź. Świątynia pełna stiuków o czternastu ołtarzach posiada wiele starych rzeźb i obrazów.

W głównym ołtarzu przepiękną rzeźb, przedstawiającą Chrystusa na krzyżu, otaczają rymfary i serca; wydobyte one zostały z podziemi, w których spoczywają szczątki rycerzy i kolatorów. Rękę czasu wiadać na średniowiecznych kamiennych kropielnicach, starych drzwiach i wielkich klódkach. Promienie słońca stają się matowo-sine przeświecłszy szybki okienka w skarbczyku, oprawne w olów.

Różowo białe gałęzie kwitnących jabłoni wiszą nad starymi słupami kapliczek zagubionych w polu; stały tam niegdyś, według zdania miejscowej ludności, kościoły.

W Skrzyżniku, leżącym w odległości 4 km. od Skrzyżna, zwracamy uwagę na zabytek pacysterski z cudownym obrazem Matki Boskiej.

W pobliskiej Wieszanie podziwiamy cenny tryptyk w ołtarzu, podobno dłuta Wita Stwosza; w Studziennej ołbrzymie budynki klasztorne zawierające wiele cennych zabytków i słynne cudownym obrazem Marji Panny.

Zwiedzamy też majątek Zbożennę, będący niegdyś własnością rodziny Morzkowskich. Nie wiem, czy prawdziwa jest opowieść o białej pani, ukazującej się w świetle księżycyca pod olbrzymimi lipami otacza-

jącymi aleje parkowe, tchną jednak one tajemniczym czarem.

Czy rzeczywiście pod starymi platanami nad brzegiem rzeczki przechadzała się pani Morzkowska-Marene, dziedziczka wielkiej fortuny?

Jakaś tajemnica kryje się w pałacu na arkadach, wśród starożytnych murów z tarczami herbowymi i w sklepionych piwnicach, w których znaleziono szkielet kobiety, a podobno ukryte są jeszcze bezcenne skarby.

Mówią, że na kamiennej, omsza-

lej laweczce w stylu Cesarstwa, siedział Napoleon Bonaparte...

Opuszczamy Zbożennę, aby zwieźć stary kościół w Gielniowie, miejscu urodzenia patrona Warszawy, świętego Ładysława.

Ostatnim etapem naszej wędrowki po zapomnianym zakątku Polski, kryjącym tyle cennych zabytków jest Drzenica.

O bogatej przeszłości mówi nam kościół — forteca i okazałe ruiny starego zameczka, otoczone błękitem Drzeniczanki.

M. L.

Silny napływ kuracjuszy w Żegiestowie

Przepiękna pogoda utrzymująca się bez przerwy od przeszło tygodnia wpłynęła na znacznie większy niż w pierwszych dniach miesiąca napływ kuracjuszy. W tej chwili bawi w Żegiestowie przeszło 500 osób a liczba ta zwiększa się z dnia na dzień bowiem masowo napływają nowe zamówienia na pokoje zarówno w samym zakładzie jak i w licznych willach w sąsiedztwie t. zw. Żegiestowie — wsi.

Pobyty przyjemniają liczne zabawy towarzyskie, wycieczki zbiorowe na okoliczne szczyty oraz dalsze w Pieniny i Beskidy wreszcie koncerty świetnej orkiestry zdrojowej pod dyr. p. Antoniego Wronskiego, wnuka znanego kompozytora.

Utworzony ostatnio referat imprez przygotowuje na lipiec szereg atrakcyjnych dla kuracjuszy. M. in. odbędzie się w dn. 7 lipca bal lekarzy

Żegiestów-Zdrój, w lipcu na dochód pol. tow. balneologicznego, w dn. 15 lipca zabawa kostjumowa, dla działu zaś na 5 sierpnia r. b. organizuje się wielkie regaty kajakowe na Popradzie między Muszyną a Żegiestowem.

W ostatnich dniach bawiła w Żegiestowie wycieczka dziennikarzy polskich i niemieckich na Śląsku, pozatem odwiedził zakład J. E. ks. arcybiskup Teodorowicz i zastępca komendanta gł. policji państw. insp. Goib.

Pozatem bawią na kuracji: p. Bohdan Samborski, konsul generalny R. P. w Opolu, dr. inż. Markiewicz, dyr. okr. urzędu górniczego w Drohobyczu, ks. Szałko proboszcz w Wodzisławiu na Śląsku, p. dr. Benisz radca górniczy z Katowic oraz wiele osób z Zagłębia Dąbrowskiego.

W. K.

Pociąg-pałac

obwiezie polskich turystów po Europie

Ministerjum komunikacji urządziło w dniu 2 b. m. pokaz turystycznego pociągu popularnego, który w sobotę 7 b. m. wyrusza w pierwszą po Europie podróż okrężną przez Niemcy, Belgię, Francję i Włochy oraz poprzez Austrię z powrotem do Polski.

Jazda pokazowa dla prasy odbyła się na odcinku Warszawa — Spala i przekonała uczestników o celowości urządzenia pociągu, jego wygodach i przyjemnościach, jakie następcza. Pociąg z 8 wagonów pułmanowskich złożony, zawiera obok wozu restauracyjnego także wóz kąpielowy z dwiema wannami i czterema natryskami. Każdy przedział ma dwa, względnie cztery miejsca do spania; niektóre przedziały wyposażone są także w urządzenia bridlzowe. Jest to pierwszy w Europie tego rodzaju pociąg pomysłu polskiego, zasługuje ze wszelkimi na uznanie. Koszt podróży dla jednej osoby wyniesie 595 zł.

W sali sportowej w Spale uczestników wycieczki podejmował bardzo u. przejmie zarządca Spaly kpt Tadeusz Ropolewski. Powrót do Warszawy nastąpił o godz. 10 wieczór.

Dobrze wiedzieć o tem, że...

W Skalmierzycach, woj. kieleckiego zachował się do dzisiaj piękny styl ostrołukowy w kościele parafjalnym, zbudowanym przez Konrada ks. Mazowieckiego w r. 1235, w 15 zaś wieku przebudowanym.

Ruiny zamku w Klewaniu obok Równego pochodzą z 15 wieku.

Kościół w Jeżowie, okolicach Piorkowa, zbudowanym był przez Piotra Własta Dunina z kamienia polnego, obrabionego w kostki.

Na omentarzu kościelnym w Bohotnicy Wielkiej obok Nałęczowa spoczywa snem wiecznym wielki rysownik—ilustrator M. Andriolli, najlepszy zilustratorów „Pana Tadeusza“ i wielu innych wybitnych dzieł literackich.

Okopy zamkowe w Rożanie, niedaleko Łomży, są pozostałościami zamku zbudowanego przez Królową Bonę.

Kościół parafjalny św. Wita w Sienpku pochodzi, w swojej najstarszej części, zbudowanej z kamienia polnego, z 11 wieku. Kościół ten zbudowanym był w miejscu dawnej gontyny pogańskiej.

W Bohotnicy Małej obok Nałęczowa znajdują się ruiny zameczka słynnego Maćka Borkowica, wojewody poznańskiego, skazanego przez Kazimierza Wielkiego za nieposłuszeństwo wobec króla i rozboje na śmierć głodową w lochu.

W Muzeum P. T. K. w Piotrkowie, mieszczącym się w starym tamtejszym zameczku królewskim, znajduje się m. in. cenny zbiór zabytków cechu szewskiego w postaci dzbanów i kubków cynowych norymberskich roboty z 17 wieku.

Muzeum P. T. K. w Słonimiu szczyci się bardzo cenną kolekcją aktów sądowych słonimskich z 16 do 18 wieku.

W Muzeum miejskim w Grudziądzu znajdują się m. in. dwa skarby średnio-wiecznych monet znalezionych w Skarszewie (pow. Świecie) i Chmielniku (pow. Przasnysz). W Muzeum tym znalazła też pomieszczenie niezwykłe ciekawa ceramika średniowieczna z Zamku krzyżackiego w Świeciu, oraz ceramika z grodziszcz przedhistorycznych w Słupie (pow. Grudziądz) i Sartowicach (pow. Świecie).

Ze w podwórzu domu nr. 13 przy ul. Zielnej w Warszawie stoi wielkie popiersie Kierbedzia, budowniczego znanego wszystkim warszawiakom mostu wislanego łączącego Warszawę z Pragą, współfundatora Biblioteki publicznej, budowniczego wielu szlaków kolejowych i mostów w głębi Rosji. Popiersie Kierbedzia ofiarował miastu zmarły, wybitny adwokat i działacz państw. Suligowski, zarząd miasta jednak ofiary nie przyjął, wobec czego ofiarodawca umieścił popiersie w podwórzu swego domu.

Ze w dziedzińcu gmachu muzeum przemysłu i rolnictwa w Warszawie przy ul. Krakowskie Przedmieście nr. 66, leży piękna pierwsza Kolumna Zygmunta postawiona w r. 1644 obok ówczesnej bramy Krakowskiej ku czci Ojca przez Króla Władysława 4-tego.

W dziedzińcu pałacu Uruskich na Krakowskim Przedmieściu w Warszawie znajduje się niewielki pomnik wystawiony na pamiątkę elekcji Króla Stanisława Augusta.

W ślicznym zakątku przy ul. Kapucyńskiej w Warszawie, naprzeciwko imponującego gmachu hipoteki, znajduje się resztki cmentarza kościoła Kapucynów z dwoma, bardzo szlachetnymi w linii, grobowcami gen. Rautenstraucha, obrońcy Warszawy z r. 1831 i jego córki. Obok grobów tych, utrzymanych w stylu cesarstwa, rozpostiera ramiona na krzyż stojący na grobie zmarłych w Warszawie, wedle kronik, na dzumę w r. 1708.

